5de JAARGANG. CURACAO DEN 25H AUGUSTUS 1888. N° 243

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, en Aruba per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.25.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels fl. 0.50, voor elken regel meer fl. 0,07½.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN VAN PIETERMAAI. N° 129.
UITSLUITENDE AGENTEN VOOR EUROPA:
P. JOLY & J. MARTIN,
66. RUE LAFAYETTE. PARIJS.
C. LEUCHS & C°
17. BARRETT'S GROVE. LONDEN.

E Coerant aki ta sali toer Dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta fl. 2.— pa tres luna, pagar padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire i Aruba fl 10.— pa anja.
Un number só fl. 0.25.
Un anuncio di 1 té 7 regel, fl 0.50, cada regel mas fl. 0,07½.

De Encycliek „Libertas" en de pers.

Wanneer wij de ontvangst, aan de jongste Encycliek van Z. H. Leo XIII te beurt gevallen, vergelijken bij hetgeen vroegere jaren op dit stuk te zien gaven, dan, dunkt ons, bestaat er voor ons reden tot dankbare tevredenheid. Men denke zich een oogenblik terug in de woelige dagen van 1864. Zulk een storm van verontwaardiging als er toen losbrak, zulk een vloed van scheldwoorden, zulk een zwerm van bedreigingen tegen het Vaticaan en inzonderheid tegen diengene onder de kardinalen, welken men gewoon was als den auteur van Sylabus en Encycliek aan te wijzen ..... 't was om er de zinnen bij te verliezen! — Niet minder beslist, niet minder helder dan Pius IX spreekt Leo XIII zijn pauselijk woord. Hij spreekt het in een tijd, dat de hartstochten, in plaats van bedaard, nog heviger opgezweept schijnen dan te voren; hij spreekt het van een troon, die, meer nog dan toen, geheel in de macht zich bevindt van zijn bitterste vijanden .... en — wonder genoeg! — van heel het misbaar, dat toen niet enkel in de organen der europeesche pers spookte, maar huishield in de Parlementen en de vorstelijke kabinetten tot rumoerigen angst vervoerde, is thans geen spoor schier te vinden. Met kalmen ernst, met eerbiedige instemming bijna, worden de leeringen vernomen, die vóór vijf-en-twintig jaren als een wraakroepende aanslag werden beschouwd op al wat aan de maatschappij dezer eeuw, de maatschappij ook der toekomst, vast bestand, vooruitgang en heil scheen te kunnen waarborgen.

Is het wijl door de gebeurtenissen der laatste jaren het geloof aan de kracht dier waarborgen niet onbelangrijk werd geschokt? Is het omdat men zich verlegen begint te gevoelen met de taak van onbegrensde vereering voor en onbeperkte bewondering van de "beginselen", die men wel eens "de *onsterfelijke* beginselen een 1789" genoemd heeft, maar die met de "onsterfelijke" van de Oudheid vooral dit gemeen hebben dat zij zelfs hun vurigste vereerders op den duur wat al te veel last veroorzaken?.... Wie zal het zeggen! — Wij voor ons — welke onmiddellijke aanleiding ervoor moge worden aangewezen — wij denken aan hooger en dieper oorzaak; wij zien er het werk in van den Goddelijken Geest, die ook aan de dwalenden het inzicht bereiden wil in Zijn waarheid; het werk van God, die de volkeren niet minder dan de enkele menschen "geneeslijk maakte" en de afwijkingen van de rechte orde toeliet menigmaal, om te leiden tot een terugkeer, zooveel glorievoller voor Zijn Wijsheid, als Zijn liefde zich er krachtiger en duidelijker in uitspreekt.

Het heeft zijn eigenaardig genoegen de pers van verschillende kleur te doorloopen, om den indruk op te vangen, die de Encycliek *Libertas* op de wereld gemaakt heeft. Naast de betuigingen van levendige ingenomenheid en dankbare geestdrift, hoort men hier en daar jammerende alarmkreten, waaruit ieder op zou maken, dat men in het leven getroffen is, of dat er minstens een gevoelige slag is toegebracht. Hier scheldt men op het pauselijk woord; daar wil men het ignoreeren; elders zoekt men het af te breken en te ontzenuwen. Over het algemeen genomen echter klinkt ons uit de bladen, die het fatsoen bewaren, de breede echo tegen van den diepen indruk die de Encycliek heeft achtergelaten. Alom commentarieert men 's Pausen woord met eerbied en bewondering; alom ziet men daarin niet slechts een bewijs van Leo's wijsheid, maar merkt men het aan als een daad, die aan de katholieke zaak een onschatbaren dienst heeft bewezen.

De *nederlandsche* niet-katholieke pers heeft het meerendeels bij een minder- of meer uitgebreide vermelding gelaten. Alleen de liberale *Arnhemsche Courant*, die wel meer de kastanjes uit het vuur wil halen en zich dan doorgaans de vingers brandt, meende zich te moeten weren in een paar flinke artikels, die door deskundigen bestempeld worden als: een tweetaal artikelen, die zich noch door degelijkheid noch zelfs door betamelijkheid onderscheiden van hetgeen sommige zeer militante liberale organen — die in het buitenland bij voorkeur als de *trottoir-pers* bekend staan — gewoon zijn hun lezers op te disschen.

Hevig is de Encycliek *Libertas* aangevallen door de *Belgische* liberale pers. Dat was te verwachten. Vooreerst was zij over de jongste nederlaag bij de stembus nog niet uitgeraasd. Ten anderen kwam daar de Encycliek den bodem inslaan aan al haar sophismen, al haar vooroordeelen, al haar belachelijke beschuldigingen, waarvan zij overvloeit. Meer dan vijf en twintig jaren lang had zij op allerlei wijzen de Encyclieken *Mirari vos* en *Quanta cura* als wapen tegen de katholieken gebezigd, steunende op de commentaren van een paar vrijzinnige fransche bladen. Zij had er op haar manier uit bewezen, dat de katholieke Belgen slechte burgers waren en onmogelijk de Constitutie van den Staat met hun godsdienstleer konden vereenigen. Zij had het in haar ijver, die inderdaad een betere zaak waardig was, zoover gebracht, dat zij eenige katholieken er van overtuigd had, dat de katholieke kerk aan België eenige "moderne vrijheden" toe moest staan, wilde men de Belgische Constitutie naleven. Daar stelde na op eens de Encycliek *Libertas* paal en perk aan al die "moderne vrijheid." Is het wonder dat zij raasde van spijt. De katholieke belgische pers heeft echter niet veel moeite gehad, om haar armzalige bewijsvoering te weerleggen.

In *Italië* hebben de woedende persmannen de Encycliek als met de tanden verscheurd. Zoo ergens, dan is dáár gescholden, gepersifleerd, geminacht; en kon men tegen de gezonde redeneering der Encycliek niets inbrengen, dan vond men naar aanleiding daarvan een titel om uit te halen over sommige slechte pausen, die niet beantwoord zouden hebben aan hun hooge roeping! Wat maakt de haat toch blind: men legt zijn verstand het zwijgen op en ziet niet meer, dat juist door die wijze van argumenteeren het duidelijkst blijkt, dat men onmachtig is.

Niet den hoogen toon, dien wij verwacht hadden, heeft de *fransche* pers aangeslagen in hare beoor-

FEUILLETON.

RECUERDO DI UN SOLDÁ BIEUW.

—o—

(*Siguimentoe*).

Ta existi un lei, koe Napoleon a trece na bida, ma koe no a desaparece huntoe coe n'é; nos ta obedece e lei-ai pasobra como cuidadano fiel nos ta obligá di hacié, ma el a causa mas lágrima i sufrimentoe koe toer otro lei huntoe. Willem mester a bira soldá. Placa nos no tabatin, di manera koe nos no por a corda riba cumpré liber. E pober tabata masjá tristoe, no tantoe pasobra é tabatin poco inclinacion pa bida militar, ma pasobra é mester a bandona su mama, di kende nunca el a separa ni un dia. E tabata sconde su tristesa, pa dulcifica un poco sufrimentoe di su mama; é tabata haci su mama mira koe tempoe di su ausencia lo ta cortico, i e poco tempoe lo pasa contentoe pa cartanan koe un lo scribi otro.

Un anochi promé koe su biaha, nos tabata sinta nos tres huntoe, mi mama tabata exhorta Willem p'é tene Dios semper na bista, p'é no scucha na boz di seduccion i p'é huï e ocasionnan di bai perdí, koe ta asina hopi den bida di soldá. Willem a hari pa tantoe cuidao di su mama i el brasé bisando: " Com lo mi por lubida bo consehonan i bo ehemplo nunca, mama."

Esai tabata último dia feliz, koe nos a pasa den nos cas, feliz apesar di lágrimanan koe el a costa nos, despues tambe tabatin lágrima, ma e ora tabata lágrima sangriento, koe tabata parti nos coerazon.

Lo mi no ocupa bo atencion muchoe largoe coe lo ke a sosode despues, senjor. Den promé dianan cartanan di Willem tabata manera un spiel, den cual nos tabata mira su bon coerazon; esai a dura mas ó menos seis luna; despues su cartanan a coeminsa bira menos i nan estilo no tabata manera esnan di promé, tabatin algo di debilidad di spiritu den nan. Mi tabata sinti frioe, ki ora koe mi compara su promé cartanan coe esnan di despues; ma mi tabata sabi di trankiliza mi mama. Despues a coeminsa bini carta koe no tabatin otro obheto sino pidi placa. i dia pa dia nan tabata bira mas insolente. Mi no tabatin sociegoe mas, i mi a bai bisjita Willem. E tabata salta di alegria ora el a mira mi, su promé pregunta tabata: ¿ oenda mama ta? Ma den su wowonan tabata brilja un otro fuego koe no ta é di amor di jioe, mi a mira esai masjá bon i mi a spanta. Tin vicio i inclinacion, koe nos ta percura di tene scondé dipi den nos coerazon, á lo menos na bista di hende decente, ma nos coerazon no ta enteramente donjo di nan; nan ta presenta nan na nos cara sin koe nos kier i nan expresion ta refleha involuntariamente den nos wowo.

Pober Willem, é no tabata inocente mas.

E tabata scucha coe atencion preguntanan koe mi tabata hacié, consehonan koe mi tabata duné; lágrima tabata jena su wowo ora mi tabata conté com nos bon mama tabata sufri pa e trocamentoe koe é tabata observa cerca su Willem asina stimá i asina bon.

— "¿ Mi a haci anto un maloe asina grandi pidiendo un poco judanza, a tin koe na mi ora libernan mi por parce un poco decente?" asina el a puntra mi.

— "Tende aki, Willem", mi dici coe n'é, "bo sabi masjá bon koe nos lo no ripara pa nada, koe nos lo traha anochi i di dia pa haci bo feliz, ma mi tin miedoe koe bo ta bai riba un mal caminda, mi tin miedoe koe bo ta gasta nos placa di un manera mahos. Mama no a falta razon di tabata asina alarmá ora é último anochi koe bo tabata na cas, é tabata jama bo atencion riba boz di seduccion, riba e ocasionnan di bai perdí, koe tin asina tantoe den bida di soldá."

deeling der Encycliek. De minder juiste waardeering van het pauselijk stuk, op grond van onsamenhangende uit Italiaansche bladen vertaalde stukken, werd later hier en ginds gerectificeerd. Over het algemeen spreekt er uit de groote fransche bladen een gevoel van bewondering en erkentelijkheid. Van bewondering voor den doordringenden, verheven blik des opperpriesters — van erkentelijkheid voor het licht dat de Encycliek heeft doen opgaan en de kracht die zij geschonken heeft aan de katholieken in hun godsdienstigen en politieken strijd tegen de vijanden der kerk.

Onmogelijk over elk land in bijzonderheden te treden. De toon die ons uit de *Univers*, de *Gazette du Midi*, de *Observateur français* tegenklinkt, weêrgalmt ook in de *Germania* en haar duitsche medestanders; spreekt ook uit de *Tablet*, de *Catholic Press*, de *Catholic Times* en andere engelsche bladen.

Wat meer zegt: uit die antikatholieke pers, welke om een vooroordeel, of om vooringenomenheid haar gezond verstand niet prijs heeft, zouden wij een treffende bloemlezing kunnen verzamelen, waaruit, hetzij vrijwillig of door de waarheid afgeperst, de hoogste waardeering spreekt voor het pauselijk stuk. De liberale spaansche *Iberia* bijvoorbeeld drukt zich in dezer, voege uit: „ De laatste Encycliek van Leo XIII, zonder van het streng dogmatische af te wijken, getuigt van een fijn philosophisch verstand; sticht vrede en eendracht; en legt alweder getuigenis af van de wijsheid, de voorzichtigheid en de kracht, die het sieraad zijn van den eerbiedwaardigen persoon des Opperpriesters." De uitstekendste vertegenwoordiger van het protestantisme in Frankrijk, de heer M. de Pressensé, wijdt in de *Gazette de Lausanne* een artikel aan de Encycliek *Libertas*. Ondanks zijn kerkelijken vorm ziet hij in dat stuk een ***politiek feit***, waarmede men rekening heeft te houden. Volgens zijn oordeel blijkt Leo XIII hier een der waardigste leerlingen van den H. Thomas van Aquino, maar een thomist van de XIXe eeuw, die bij zijn theologische kennis verrijkt is met een fijn en diep doordringend politiek verstand; die de waarheid scherp afbakent, maar haar tevens, naar plaatsen en tijden het vereischen, wonderbaar weet toe te passen: die in niets van de leer zijner voorgangers afwijkt, maar haar van kracht maakt voor de noodwendigheden der tijden, die wij beleven.

Wij moeten het hierbij laten. Uit het weinige, wat wij aangehaald hebben, blijkt meer dan voldoende, hoe het pauselijk woord gewaardeerd wordt. Waar wij echter in onze onmiddellijke nabijheid een juister,. een waardiger oordeel vooral verwacht hadden, daar zijn wij teleur gesteld. Ook in onze kleine maatschappij is de Encycliek *Libertas* doorgedrongen en door de *Vrijmoedige* en de *Curaçaosche Courant* een fatsoenlijke vermelding waardig gekeurd. De redaktie van *El Canal* heeft echter te kwader uur gemeend niet met een vermelding te kunnen volstaan maar liet haar fransche correspondent een verslag geven, voorkomende in haar nummer van 7 Augustus. De franschman ziet in de nieuwe Encycliek een meer uitgebreide en meer bijzondere verklaring van den *Syllabus*. Hij dicht den Paus toe, dat hij in dat stuk de leer voorstaat en verdedigt: dat het geoorloofd is opstand te maken tegen de tyrannie en dat men de aanvallen af mag slaan, die de onafhankelijkheid van het vaderland in gevaar zouden brengen. Hij voorziet, dat er door die nieuwe verklaring der vrijheid — zoo noemt hij de Encycliek — maar weinig licht voor onzen geest zal opgaan en profeteert ten slotte dat de *Syllabus* voor menigeen, die van goeden wil is, altijd een onoverkomenlijke hinderpaal zal blijven! Ware de redaktie zoo voorzichtig geweest om inzage te nemen van 't pauselijk stuk en hadde zij een paar flinke pennestreken gehaald door de valsche voorstelling van opstand tegen tyrannie en onathankelijkheid van 't Vaderland, waarvan in 's Pausen Encycliek geen spraak is. Hadde zij vooral haar kolommen niet opengesteld voor een profetie, die niet eens op den tekst der Encycliek gegrond is, maar slechts op een paar korte-begrippen, door de italiaansche pers (liberale?) gepubliceerd. Dat ware zeker waardiger geweest voor de redaktie, en haar correspondent had er zich niet bespottelijk mêe gemaakt. Beter een eenvoudige vermelding dan een averechtsch verslag.

Een betere keuze deed de redaktie van de *Boletin de la Libreria* door in haar nummer van 16 Augustus de woorden van Don José Fernández Bremón den beroemden schrijver in *La ilustracion española y americana*, over te nemen. Genoemde schrijver is van meening dat de Encycliek *Libertas* geen voorwerp van kritisch onderzoek, maar van vereering en raadpleging moet zijn. Zeer juist oordeelt hij, waar hij spreekt over den invloed der encyclieken op den menschelijken geest en geheel en al stemmen wij in met zijn slotwoord dat wij gaarne tot het onze maken:

"Koningen zullen van hun troon afstand doen: instellingen veranderen: gewoonten hervormen, wetgeving en levenswijze der volkeren verwisseling ondergaan. De Katholieke Kerk zal met onveranderbare gelijkvormigheid voortgaan hare leer te bevestigen. Zij bezit de sublieme eenheid der waarheid en staat vast door de eeuwen heen."

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

— Bij Gouv.-beschikking is de Heer *J. B. Prince* tijdelijk belast met de waarneming der betrekking van lands-schoolonderwijzer op *Aruba*; de Heer *J. Ferguson* Tweede commies van parkette van den Procureur-Generaal, tevens Ambtenaar van Politie, met de waarneming van het ambt van Advokaat-Generaal alhier; de maréchaussée der 2e klasse *J. R. Salomé* bevorderd tot maréchaussée der 1ste klasse en de bestaande quarantaine voor schepen komende uit havens van Caba opgeheven, met uitzondering evenwel van de haven van *Manzanillo de Caba*.

— In een der bordeelen in *Punda* had verleden Zondag 's namiddags een verschrikkelijk ongeluk plaats. Een, naar men zegt, dronken Amerikaansch matroos van de in de haven liggende brik *Curaçao* heeft eene vrouw een snede met een mes in den buik toegebracht, met het gevolg dat zij Woensdag morgen in het Hospitaal overleden is. Aanleiding van dien moord moet een twist geweest zijn tusschen die twee personen.

De misdadiger werd onmiddellijk gevat. De Justitie onderzoekt de zaak.

— Verleden Woensdag, 's morgens om elf ure, had in eene plechtige openbare zitting van het Hof van Justitie de aanstelling plaats van den Heer Mr. Th. J. A. Nuyens, als lid van genoemd College.

Door den Procureur-Generaal en den President van het Hof verwelkomd en gelukgewenscht met zijne benoeming nam het nieuwe lid zijn plaats in en bedankte beiden voor hun welkomsgroet en gelukwenschen.

— Woensdag, 22 dezer, heeft Z. D. H. Mgr. Joosten het Heilig Sacrament des Vormsels aan 352 personen in de parochie St. Anna toegediend.

— Dat de brug tusschen *Punda* en *Otrobanda* thans over eene mindere lengte geopend kan worden ten einde gemakkelijker en spoediger doorgang aan kleine schepen te verleenen, mogen wij zeker een goede verbetering noemen.

— Donderdag avond is in eene openbare zitting van den Kolonialen Raad met algemeene stemmen aangenomen, eene ontwerpverordening, waarbij zoowel raw als gemalen zout in de Kolonie Curaçao vrij van invoerrecht wordt gesteld.

— Gisterenavond omstreeks half negen brak een brand uit in een huis, behoorende aan den Heer J. G. Casseres, in de Heerenstraat. Volgens Curaçaosche gewoonte waren er onmiddellijk honderden menschen op de been. Hunne dienst was echter ditmaal minder noodig, daar de brandspuit van het Garnizoen onverwijld er heen snelde en zich ijverig weerde. De brand was niet licht te overmeesteren, maar sloeg breeder en breeder uit. Drie doffe schoten vielen van het fort Nassau en kondigden aan dat er gevaar was. In allerijl traden de schutters aan en van ons stationsschip *Koningin Emma* werd de stoomsloep met een brandspuit gezonden. Intusschen begon zich onder de opgepakte menigte een hevige angst te verspreiden, die ieder oogenblik vermeerderde. Dat had voor dat gevaarlijk punt der stad, waar de opeengedrongen huizen zooveel menschen en de pakhuizen en winkels zooveel ontvlambare stoffen bergen, het gevaar niet weinig kunnen vermeerderen, ware men door de voorzichtige maatregelen van den Wel-Ed. Gestr. Heer A. Conradi, Kapitein-Kommandant der troepen en van het Garnizoen, en den hoogst loffelijken ijver der brandspuitgasten er niet spoedig in geslaagd de vernielende vlammen te overmeesteren.

Oorzaak van den brand is ons nog onbekend.

De beide families, die het uitgebrande bovenhuis bewoonden zijn geruïneerd. Het benedenhuis en 't pakhuis van den Heer A. Marchena heeft slechts een geringe waterschade te betreuren. Het belendende bovenwoonhuis echter, bewoond door den Heer J. Curiel, is door geen brandschade getroffen, maar op een lage manier bestolen. De schade van dien heer wordt op ruim duizend gulden geschat.

NEDERLAND.

De tweede kamer is uiteengegaan ter vacantie. Nog vier voorstellen bleven aanhangig waaronder vooral dat van de heeren De Savornin Lohman en Schaepman tot herziening van 't reglement van orde. Hierover zijn in de laatste dagen merkwaardige debatten gevoerd. De anti-liberale partij eischte dat het onderwijs voor alles zou worden behandeld. Daar vreesden de liberalen voor en in gemeen overleg besloten zij de regeering, die zij er

---

Ei a tapa su cara i mi tabata tendé jora.

— "O, mara mi ta na cas cerca boso, nos tabata biba asina feliz; kizas mi no ta tantoe maloe manera bo ta corda, ma bo no sabi com lihé un hende ta worde lastrá pa otro."

— "Mi sabi esai masjá bon, Willem," mi a respondé, "ma pidiendo Dios forza i coe un voluntad serio i firme, hende ta resisti tentacion masjá bon, esai mi sabi pa experiencia. Mescos koe ánimo di un soldá no meste ta probá den kazerne ma riba campo di batalja, asina mes tambe un Cristian meste mustra meimei di peligro koe é tin forza i perseverancia."

Nos a papia hopi largoe mas ainda i promé koe mi a bai cas, Willem a scirbi mama un carta, den cual é ta pidi pordon. Nunca mi a mira un carta, den cual un jioe ta mustra su amor pa su mama den un manera mas imponente. E pober mohé tabata feliz atrobe; segun é el a bolbe haja su jioe.

Despues di algun tempoe atrobe nos a coeminsa ricibi algun carta, koe tabata duna nos ocasion pa spera cos di mas maloe, i apenas a pasa tres luna, Willem a scirbi nos koe el a toema servicio pa cincoe anja, confesando koe el a haci esai na momentoe di trastorno pa bibida. Mi ta conoce koe mi a haci un cos di sin sintí, asina é tabata scirbi, ma una vez ta asina mi meste corre mi suerte.

Mama tabata inconsolable, tantoe pa e asuntoe mes como pa tono loco di Willem su carta. E no tabatin otro refugio koe reza pidi Dios pa su jioe perdí.

Willem no a papia muchoe di mas dia el a scirbi nos koe é tabata conta riba su talento p'é bai adilanti; no a pasa muchoe tempoe nan a poné na un oficina militar i el a bira *fourier*, ma mientras mas haltoe é tabata subi den su gradonan mas dipi é tabata baha den nos bista i sigur tambe den bista di Dios.

Asina a pasa anja. Willem tabata bini cas de vez en cuando coe permision; é tabata semper contentoe ora é mira su mama, i é tabata trece toer sorto di cos p'é, ma e pruebanan di amor filial, koe promé tabata hacié asina grandi, a desaparece. Mas di un dos dia é no por a wanta den cas di su mama; nos cas tabata muchoe ketoe p'é. Naturalmente, cerca nos no tabatin ningun combersacion loco, laga mi bisa mihó, ningun combersacion di picá, ningun escena escandaloso, den nos alegria licor no tabata hunga promé papel.

Un dia nos a ricibi carta di mi roeman, den cual é tabata bisa nos coe muchoe alegria koe é mester a bini pa un asuntoe banda di caminda nos tabata biba i koe el a pidi i haja permision pa bin pasa algun dia na cas.

Nos tabata contentoe, pasobra ainda nos tabata stimé, apesar di su defectonan. Kende por a bisa nos koe esai lo tabata último be, i, bon Dios! na ki estado, koe lo el a bini cerca nos!

En vano nos a speré e dia koe el a bisa; ni tampoco e dianan koe a sigui nos no a tende ni mira nada di dje. Por fin el a jega, ma den un estado............

E tabata boerachi i é tabata canta, ó miho, grita for di toer su forza un di tantoe cantica susjinan di soldá. E tabata kier bibida, koe naturalmente nos a nengué. E ora el a coeminsa rabia coe toer sorto di expresion di mas escandaloso. El a coeminsa grita koe é mester di placa i un wagen pa hibé na su guarnicion, sino lo é tabata degradá, pasobra ja su dianan di permision a pasa. Toer esfuerzo pa hacié calma, tabata manera si hende tira azeta den candela. Ora por fin mi mama, den profundidad di su pena, a coeminsa papia coe n'e mustrando e mahos di lo ke é tabata haci, Willem a corré coe moketa cerrá riba su mama.

Su deseo bestialnan a sofoca toer sintimentoe den su coerazon, nan lo a hacié berdugo di e mohé, koe te poco tempoe pasá é tabata stima asina tantoe.

(*Fin ta sigui*).

zoo gaarne in zagen loopen, zooveel moeielijkheden mogelijk in den weg te leggen. Daarom zochten zij het militaire vraagstuk zoolang mogelijk te rekken en eerst een geheele behandeling te verkrijgen der wet op de landsverdediging. Hun toeleg werd echter te spoedig ontdekt en aanstonds verijdeld. Harde waarheden hebben de liberalen moeten hooren. Vooral gaf de heer Schaepman in welsprekende woorden de meening zijner partij weer en herhaalde, dat hij en al zijn vrienden zich niet zullen laten verdringen van hun programma, waarvoor de kiezers ter stembus zijn gegaan: onderwijs en sociaal vraagstuk.

BUITENLAND.

ITALIË.— Naar aanleiding van de onlangs door het Italiaansche Parlement aangenomen Wet tot afschaffing der Tienden, waardoor men de toestand der geestelijkheid in vele diocesen stelselmatig onhoudbaar dacht te maken, heeft de H. Stoel door de Poenitenciaria in bedoelde diocesen de volgende instructiën doen afkondigen:

„1° dat allen, die tot dusver tiendplichtig waren, zulks onveranderd blijven en zich daarvan dus in geweten niet kunnen ontslagen achten;

„2° dat de H. Stoel hun, uit aanmerking van den droevigen toestand der tijden de bevoegdheid verleent om of hun verplichting af te koopen door een overeenkomstige *som in eens*, of jaarlijks *in geld* te voldoen wat anders *in natura* geschiedde, of een *andere geschikte vergoeding* te geven in overleg met de bisschoppelijke autoriteiten, die daartoe door den H. Stoel gemachtigd zijn;

„3° dat aan allen, die aan hun tiendplicht niet voldoen of zich op vorenstaande wijze daar niet van kwijten, de absolutie moet geweigerd worden, totdat zij volledige restitutie doen."

De ministerieele *Riforma* is hoogst verbolgen over dezen maatregel van den H. Stoel en noemt dien een „exploiteeren der gewetens," een „tweedrachtzaaien in de familiën," een „opstand tegen de wetten van den Staat" enz. —alsof de Kerk iets anders verlangde dan wat haar rechtvaardig toekomt en wat noodzakelijk is voor het onderhoud harer dienaren! Reeds zijn eenige Pastoors van de provincie, die deze instructiën hebben afgekondigd, voor de rechtbank gedaagd; maar de *Riforma* zelve „vreest," dat zij zullen moeten vrijgesproken worden, zoolang het oude strafrecht nog van kracht is. „Maar," roept zij triomfantelijk uit, „zoodra de nieuwe Straf„wet, welker noodzakelijkheid thans opnieuw bewezen is (?), in werking treedt, zal geen pastoor meer ongestraft tot wetsovertreding kunnen aansporen!"—Dus zal dan de Staat zich het recht aanmatigen om de geloovigen te ontslaan van hun wettige verplichtingen jegens de Kerk en het hun zelfs als een misdaad aanrekenen, zoo zij naar de stem van den rechtmatigen schuldeischer luisteren? Voor het eerst zal dus de burgerlijke wet de vervulling van een gewetensplicht strafbaar stellen. Dit nu is geen bewijs van de noodzakelijkheid dezer wet, maar integendeel van haar misdadigheid. Moge dus de Senaat zich nog bedenken, alvorens het schandstuk der Kamer te voltooien. Reeds bewijst de moedige houding der aangeklaagde pastoors van Rome, dat de Italiaansche geestelijkheid zich door geen onrechtvaardige wetten het zwijgen laat opleggen.

— De Romeinsche correspondent van de *Daily News* seint aan zijn blad: „De H. Vader heeft in de laatste weken van zijne krachten verloren. Z. H. heeft geleden aan leveraandoeningen, zoodat de geneesheeren hem bevolen hebben minerale wateren te gebruiken vóór het ontbijt. Ondanks deze ongesteldheid, ontvangt Leo XIII talrijke bezoeken en werkt hij een groot deel van den dag." Wij laten dit bericht voor rekening van het engelsche blad.

— De *Matin* ontving uit Rome bericht, dat Keizer Wilhelm de dépêche heeft gezonden aan Z. H. den Paus, die hem met de geboorte van den nieuwen prins geluk had gewenscht: „Waarlijk aangedaan door het deel hetwelk Uwe Heiligheid in de geboorte van onzen zoon neemt, verzoeken wij u, de betuiging onzer innige dankbaarheid te aanvaarden voor dit nieuwe blijk van hartelijke genegenheid."

22 Aug. — Uit Berlijn meldt men, dat aan het Vaticaan bericht is, dat Keizer Wilhelm II den Paus eerstdaags bezoeken zal.

23 Aug. — Er wordt uit Rome opnieuw gemeld dat de Paus ziek is.

— Turkije en Rusland hebben protest aangeteekend tegen de rechten van Italië op Massowah.

FRANKRIJK. 21 Aug. — Acht honderd werklieden van de tabaksfabrieken te Lilles hebben het werk gestaakt.

— De quaestie der arbeidersloonen te Parijs is vereffend en de werkstakingen zijn geëindigd.

— Het gerucht wordt tegengesproken, dat Keizer Wilhelm II Metz en Straatsburg bezoeken zal.

22 Aug. — De politie van Parijs heeft de hand gelegd op revolutionnaire proclamatiën en verschillende hoofden van samenzweringen in hechtenis genomen. In het lokaal der Arbeidersbeurs werden duizenden revolvers verbeurd verklaard; de regeering heeft strenge maatregelen genomen om alle revolutionnaire beweging te onderdrukken.

23 Aug. — In eene te Amiens gehouden redevoering heeft Boulanger het parlementairisme heftig aangevallen.

— De *France* zegt, dat de voorwaarden van Italië met betrekking tot het handelsverdrag onaannemelijk zijn.

24 Aug.— Gisteren te Amiens teruggekeerd werd Boulanger met uitzondering en bedreigingen ontvangen; te Moreuil heeft men hem met steenen geworpen.

— Mme. de Pelouze, zuster van Wilson, den beruchten schoonzoon van Grévy, is bankroet verklaard met een passief van drie millioen francs.

— Men spreekt van een aanstaand huwelijk tusschen Carnot, zoon van den president der Republiek met Jeanne Hugo, kleindochter van Victor Hugo.

DUITSCHLAND.— 't Heeft eenige verwondering gebaard, dat keizer Wilhelm zoo goed ontvangen is te Kopenhagen. De Denen schijnen spoedig hun leed vergeten te zijn, zoo enthousiastisch werd de monarch van het rijk ontvangen, dat Denemarken twee zijner schoone provinciën ontroofde. Een gedeelte des volks echter is niet zoo vergevingsgezind en staat rechtstreeks tegenover alles wat Duitsch heet; zij wordt de Franschgezinde partij genoemd. Daarom hebben verschillende Kopenhaagsche dagbladen het noodig geoordeeld het volk op het hart te drukken, dat het den eerbied en de gastvrijheid, die het alleen gasten zijns konings verschuldigd is, in het oog diende te houden. De Franschgezinde groep heeft echter van hare gezindheid gedurende het verblijf des keizers blijk gegeven, al hebben de telegrammen daarvan niets gemeld. Toen hij met koning Christiaan aan wal stapte, mengde een groep anti-Teutonen een luid gesis onder het hoera der volksmenigte. Daar deze echter verreweg het sterkst in aantal was, werd het gesis overstemd en hoorde de keizer het niet..... of wilde hij het niet hooren. Dienzelfden dag bevatten een paar bladen van de reeds meermalen genoemde kleur allesbehalve streelende artikelen voor den keizer, die volgens sommigen daarover zoo ontstemd was, dat hij zijn verblijf, dat eerst op drie dagen bepaald was, tot één dag beperkte.

Het feit is waar, maar de reden schijnt voorgewend. Zou de keizer zich in ernst door het misnoegen eener minderheid het land laten uitdrijven? Men zou veeleer denken, dat hij met graagte een voorwendsel heeft aangegrepen, om zoo spoedig mogelijk terug te keeren naar zijne gemalin en zijn jonggeboren zoon. Familiezaken wegen niet in de handelingen der vorsten; het bezoek aan Stockholm en Kopenhagen was aangekondigd, dewijl de bevalling eerst tegen half Augustus was verwacht, en het moest dus plaats hebben. Denemarken is een rijkje, dat de keizer niet behoeft te eerbiedigen, en met de opgegeven reden kon hij zich dus van een langer verblijf bevrijden.

Toen aan koning Christiaan 's keizers vertrek werd medegedeeld onder toevoeging dat keizer Wilhelm niet wilde overnachten in een land, waar een gedeelte der bevolking hem een zoo onsympathiek onthaal verschafte, voelde de koning den slag zeer pijnlijk. „Dit is," zeide hij, „wel haast de grievendste verrassing, die ik gedurende mijne langer regeering heb moeten ondervinden. Dat is eene wezenlijke nederlaag, welke ik te scherper gevoel, dewijl ik haar te wijten heb aan diegenen mijner onderdanen, welke ik voor de trouwsten hield." Zij zijn ook de trouwsten maar hebben de voorzichtigheid uit het oog verloren.

De keizer is van Kopenhagen naar Friederichsruhe het landgoed van Bismarck gereisd en daags daarna, 1 Augustus, naar Potsdam vertrokken.

De vorstelijke reizen en bezoeken zijn daarmede niet geëindigd. Men begint er weder van te spreken, dat na het gebeurde te Peterhof de Czaar weder zijn gewone jaarlijksche reis naar Denemarken zal maken. Hieraan wordt het gerucht vastgeknoopt, dat trouwens wel reden van bestaan geeft, dat de Czaar in de maand September zijn keizerlijken neef te Berlijn een tegenbezoek zal afleggen. Men wil zelfs, dat de reis van den Shah van Perzië naar Europa, welke reis hij zich reeds lang had voorgenomen maar waartegen telkenmale bezwaren ontstonden, dit jaar plaats hebben, en dat die zoo zal worden aangelegd, dat de Shah tegelijkertijd met den Czaar in Berlijn zal zijn. Dit laatste bericht heeft wel den schijn, alsof het tot die categorie behoort, welke „vernuftige combinaties" wordt genoemd. Men spint er echter op voort en vertelt, dat de drie souvereinen de Afghaansche quaestie zullen bespreken. Als de Shah dit jaar Europa nog wil bezoeken, zal hij zich een weinig moeten haasten.

Een andere vorstelijke bijeenkomst, die van keizer Wilhelm en koning Humbert, begint hoe langer zoo onwaarschijnlijker te worden. Men spreekt van uitstel en tracht ze wellicht op de lange baan te schuiven. Het welwillende telegram van antwoord, dat de Duitsche keizer den Paus zond, die hem met de geboorte van zijn zevenden zoon (den vijfden in leven) had geluk gewenscht, is ook niet geschikt om de Italiaansche anti-clericalen in hunne hoop te versterken op een bezoek des keizers, dat eene uitdaging aan den Paus zou zijn. Minder aangenaam moet hun ook de uiting van de *Nord*, het Russisch officieuze blad, in de ooren hebben geklonken, waar het in een kanselarij-stijl geschreven artikel zegt: Duitschland, Oostenrijk en Rusland steunen het *statu quo* volgens het tractaat van Berlijn, Italië een *statu quo* der scheiding. Italië is Rusland vijandiggezind. De Czaar is volstrekt niet overtuigd van de wettigheid der successieve annexatiën, welke het koninkrijk Italië hebben gevormd.

22 Aug. — De Koning van Portugal is te Berlijn aangekomen en werd aan het station door den Keizer in persoon ontvangen.

— De regeering heeft zich te Berlijn van vijftig duizend socialistische proclamatiën meester gemaakt. Volgens de jongst ontvangen Amerikaansche bladen is deze inbeslagneming niet te Berlijn, maar te Londen geschied.

24 Aug.— Keizer Wilhelm II heeft eene redevoering gehouden, waarin hij verklaard heeft dat zijn vader nooit er aan gedacht heeft om welk gedeelte ook van Elzas-Lotharingen af te staan.

BELGIE, 24 Aug.— Uit Brussel wordt bericht, dat Stanley zich te Bahr elGas el bevindt.

ENGELAND, 22 Aug. — Parnell is voornemens de *Times* voor persoonlijke lasteringen te vervolgen. Hij eischt eene schadevergoeding van 50.000 pd. st.

SPANJE, 21 Aug. — De Gravin van Parijs heeft 25000 francs geschonken voor de herstelling der Kathedraal van Sevilla.

OOSTENRIJK, 22 Aug. — Het Weener *Tageblatt* zegt, dat eene familieraad prins Ferdinand overgehaald heeft om afstand te doen van den troon van Bulgarije; alleen de moeder des prinsen is daar tegen.

TURKYE. 24 Aug.— De regeering protesteert tegen de bezetting Zullo door Italië.

AFRIKA. 23 Aug. — Volgens de laatste berichten uit Marokko is de prins Muley Alee met 150 cavaleristen bij de inneming eener barricade gesneuveld.

V. S. VAN N.-AMERIKA. 22 Aug. — In de laatste dagen is de gele koorts aanmerkelijk afgenomen in Jacksonville.

23 Aug. — De stoombooten *Geizer* en *Chingwalla*, beiden tot de Deensche Maatschappij behoorende, zijn, op hare reis van Kopenhagen naar New-York, op de hoogte van Nieuw-Schotland in aanvaring met elkander gekomen. De *Geizer*, in tweeën verdeeld, zonk onmiddellijk; 118 personen, waaronder 79 passagiers, zijn verdronken, en 31 personen, waarvan 14 passagiers gered. De *Chingwalla* is te New-York aangekomen: hare schroef was nog met bloed bevlekt.

CHILI, 22 Aug. — In de stad Valparaiso had eene doorbraak plaats van de watervergaarbak: de voornaamste straten zijn overstroomd; meer dan 200 personen zijn verdronken.

Falsificacion di Historia.

VI.

"Mal" Papanan.

Enemigoenan di Iglesia ta, segun Görres, casi semper scuma i excremento di toer confesion, school i partido. "Nan ta dirigi nan atakenan contra *institucionnan* i contra servidornan di Iglesia. No tin ningun *institucion*, koe nan no a busca di deshonra: ningun miembro di Iglesia a pasa dilanti di nan cuebanan, sin koe nan bofon di djé i zundré: ningun falta di mas brutal por ta hajá, koe no ta nan a strooi su si minja. Aja den nan cuebanan nan ta cria un colebra di mentira, koe pa cada cabez, koe hende kita for di dje, ta haja diez atrobe."

E palabranan-ai ta duroe, ma no menos berde. I den toer institucionnan di Iglesia Católica, ningun e colebra-ai a busca di morde asina tantoe, manera Papado. No tin nada maloe, repugnante i deshonroso, koe nan no a acusa Papado falsamente di dje.

Nan lo papia toer maloe contra bo, ta profesia di Fundador di Iglesia na apostelnan i na esnan, koe despues lo a bin toema nan mision. E palabra-ai di Hesus tabata verificá i, for di principio te den siglonan di despues, di mas tantoe den San Pedro i su sucesornan. Ma te den tempoe di Reforma a bin bira regla di haci comportacion moral di Papanan sospechoso.

E, koe realmente a haci e calumnia-ai un regla i koe tabata grita mas den coro di enemigoenan di Santa Silja, tabata e mes Luther, koe a inventa e doctrina di Papa anti-cristoe i Babilonia Romana. Si Luther por a tribi pretende asina cos di Roma i Papa como tal, no ta di stranja koe el a duna frena los na su odio contra cada persona koe tabata ocupa Papado i calumniá di un manera sin igual coe palabra i escrito cada Papa na particular. Si nos kier reuni toer Luther su insultonan contra Papa, nos lo meste jena un boeki grandi, cual su contenido i forma ta capaz di spanta hasta un Protestant mas sincero.

Luther a coeminsa "Reforma" coe acusacion calumnioso contra Papa den su escrito: "*Contra e bula maldicioná di e anti-cristoe*", i casi el a caba su trabao coe un escrito di mes sorto: "*Contra papado na Roma, koe demonio a institui,*" (1545). Pa koe nos lesadónan por forma un idea di e abundancia di insultonan, koe Luther a pone den manoe di enemigoenan di Iglesia, lo ke ta sigui, copiá for di su último obra, por sirbi. E ta coeminsa un be coe n'e carinjo-aki: "Paulus III, tata di mas infernal," koe por lo menos un cien be ta worde tratá di "bo infernalidad." Na otro lugá é ta jama Pa-

pa: e "anti-cristoe maldicioná" e "ladron di Roma" i "papa-buricoe." Otro be atrobe Luther ta dirigié na su superior espiritual coe n'e palabra satiriconan-aki: "Ta bai bo bon, amable Paulus! buricoe amable, no lembe! O, papa buricoe, no lembe! amable buricoe, no haci e cos-ai!" (Lo ke ta sigui nos no por scirbi aki. Es koe kier sabi ta kiko, por lesé den *Obranan di Luther*, edición di Walch. XVII, página 1299). Poco mas adilanti Luther ta bira un poco mas insolente: "Bo ta un buricoe, abo papa-buricoe, i bo ta keda un buricoe." Por último e "Reformador" ta pasa di sátira na seriedad i é ta zundra Papa como e "ladron i impio Paulus, e golos insaciable." Luther ta priminti, koe asina pronto posible lo e tuma papa su bulanan i proeba si é "por penja orea largoenan di e buricoe grandi-ai." E ta bisa Paulus III: "bo, huntoe coe Papanan, bo antecesornan, boso toer ta porco di Espicuro." En general Papanan tabata for di tempoe bieuw "ladron, asesino, traidor, ganjadó, hende di mas maloe di mundoe;" papa ta "enemigoe di Dios i di hende, perturbadó di trankilidad den Cristiandad, habitacion di satanas." I despues di demonio no ta existi "ningun pueblo mas susji koe papa i su partidarionan." P'esai cada cristian "meste scupi i tira porkaria riba escudo papal, na oenda koe é miré, mes cos koe é meste haci riba un idolo, na honor di Dios." Muchoe otro exprecion mas odioso ainda — di mas susji koe kizas nunca tabata publicá — nos *no por* copia aki. Ma coe loke tin akiriba, ta mas koe basta.

Asina un mester ta, asina su discipulonan ta. Toer koe a defende ó propaga Protestantismo, ta tuma na mes tempoe un lugá den historia, bao di calumniadornan di Papa i Papado.

Ma no ta solamente den tempoe bieuw: den nos dianan e colebra di mentira ta pasa rond, i na toer lugá é ta laga atras parti di su veneno. Ora un encyclopedia, koe ta fuente di estudio di teólogo protestant-modernonan (Herzog's Real encyclopädie X, página 590) ta contene frase manera esaki: "poder di papado tin e privilegio tristoe di ta e p... por excelencia, metrópoli di p.....a, mama di p.....a" (algun be na Griego, otro na Latyn, e palabra delicado ai ta parce *binti-tres be den dos tres linea*); ora Julius Köstlin ta tribi papia di desaroljo di caracter anti-cristian di Papado; ora Ebrard ta trata di un manera asina venenoso i perverso riba comportacion moral di Papanan,—nos no tin necesidad di pone atencion riba e sin número di calumnianan, koe ta worde predicá riba preekstoel den kerkinan, den courantnan, den folleto i tratado insignificantenan, pa nos drenta duda, koe nos meste atribui asina sorto di scirbimentoe na ignorancia i na un preocupacion mamá huntoe coe lechi di nan mama, ó bien, koe nos lo esplica esai coe e palabranan-aki di Jozeph von Görres: "Asina henter asuntoe di e hendenan-ai ta basá riba mentira. Nan tendencia ta nace for di mentira, i na mentira é ta bolbe bai, nan ta biba i move nan den mentira, mentira ta nan pensamiento, nan palabra i accion ta mentira! I no ta stranjoe! Una vez mará den mentira, tata di mentira ta tene nan bon primí den su cadena."

Nos sabi koe den e lista largoe di Papanan tabatin algun indigno, i no ta enteramente nos intencion di toema nan bao di nos proteccion. "Ma,"—asina San Agustin ta bisa caba—"¿ kiko ta haci, koe den curso di siglonan un ó otro pastor infiel a drenta den fila di Papanan, koe ta coeminsa coe Pedro? Iglesia lo no sufri nada coe n'esai, Cristian inocentenan lo no bini p'esai den ningun peligro. Dios, koe, cuantoe na mal superiornan, a manda nos: haci lo ke nan bisabo i no haci caso di nan accion, a declara, koe ni un so di e Papanan lo predica algun error ó riba Iglesia asina aleuw, koe lo é ta kibrá riba barancanan di un cisma." Di mes manera J. A. Möhler ta papia den nos tempoe-aki: "Tempoe Dios a institui dignidad episcopal, E no a duna garantia, koe toer esnan koe lo tabata jamá n'e puesto-ai lo tabata santoe. Apesar di esai sacramentoenan tin semper nan balor elevá: pasobra nan no ta uní na virtudnan di *persona* di e ministronan, ma nan tin un balor permanente den nan mes. Asina tambe Silja di Pedro a conserva su autoridad, i den e tempoe (tristoe)-aja e bon miembronan di Iglesia a distingui semper lo ke ta pertenece na Silja papal como tal, esta: koe Papanan ta bai, ma koe Iglesia ta keda existi semper."

Nos ta puntra awor: ¿ Com un hende por pone un keha *general* contra *toer* papa, pasobra tabatin *algun* "mal" papa? "Acusa *papa* pasobra un Alejandro VI a ocupa Silja di Roma, ta mes cos — asina Johannes Müller ta bisa coe muchoe razon — koe si hende busca den historia di Neron acusacion contra *emperador*."

Juzgando pa e buja, coe cual profesor y predicadónan, si, hasta scirbidónan di boeki di school ta papia di "mal" papanan, hende por jega na duda, koe, si no toer, á lo menos major parti di Papanan meste carga e calificativo deshonroso-ai. Ma nada ta mas mentira. Davisson, un Protestant di major enemigoe di Iglesia Católica, koe a traza un imagen mes odioso koe mentiroso di Papanan, no a logra, apesar di su examen di mas minucioso, di mustra sino binti-ocho papa indigno den e lista largoe di Pontificenan di Roma. I contra e último sjetenan di e binti-ochonan, Davisson su odio no por á descubri ningun otro mancha sino "koe nan a duna nan aprobacion na medida cruelnan (¿?) contra Protestantnan." Segun Davisson su cálculo, cual su exactitud nos ta desconoce asina terminantemente posible, no ta sobra anto sino binti-un "mal" Papa. ¿ Kiko ta nifica asina un cantidad insignificante dilanti di e otro 229 Papanan, den cual ni e inquisidor severo, Davisson, no por haja ni di más mínimo mancha? ¿ Com ta posible koe un Protestant por tribi duna sentencia contra *Papanan*, pasobra por tabatin *algun*, koe merece censura for di un punto di bista moral? I esai na presencia di e hecho koe Luther mes ta reconoce: koe di e Pontificenan asina maltratá, 46 a selja nan fe coe nan sanger, 36 tabata considerá como santoe promé koe sentencia di Iglesia, koe na toer, 75 di nan, koe ta declará santoe, ta sirbi di adorno pa Silja Apostólica: koe por fin bao di e 259 successornan di Pedro, asina hopi a brilja den historia di mundoe pa virtud i ciencia, pa ánimo varonil i perseverancia. Ta sigur koe ningun lugá di mundoe tin un trono imperial asina bieuw i respetá, koe, durante dos mil anja, a tuma asina un parti den suertenan di humanidad, i koe por mustra asina un serie di homber verdaderamente grandi, manera Silja papal. "Lo ta un lista masjá largoe" — Johan Gottfried Herder, e apostel di Humanidad, ta bisa—"si mi nombra nomber, maske ta di e principal Papa grandi i dignonan so: riba Silja di Roma tabatin muchoe menos persona no-bon, koe riba trono di príncipe terrenalnan: i muchoe di Papanan defecto ta cai mas na bista, solamente pasobra ta defecto di Papa."

Un aparicion bien stranjoe ta, koe hustamente Protestannan mes a bin restablece honor di major parti di e Papanan, koe Centuriadornan i nan sectarionan a calumnia asina cruelmente. Nos ta recorda aki solamente Johannes von Müller, Heinrich Luden, Friedrich von Raumer, Friedrich van Hurter, Voigt, Stentzel, Leo, K. Ad. Menzel, Gfrörer, Ranke, Ancillon, Michelet, Rocoe, Cobbet, Berinton, Walter Scott i Gibbon. Ki sinverguenza hende meste ta realmente, pa repeti sin ningun reparo e calumnia bieuwnan den encyclopedia protestantnan, den courant i tratado, i major parti di be na perhuicio di e principal Papanan, apesar di contradiccion di e hombernan, koe nos a cita i koe no ta liber di preocupacion contra Iglesia Católica.

Gregorio VII ta un di e Papanan acusá, koe Leo ta jama "e homber di mas ilustrá, politico di mas ingenioso di Edad Media"; di kende Johannes von Müller ta testimonia, "koe é tabata constante manera un profeta, sabí manera un senador i intachablemente puro den moralidad;" di kende Luden ta sigura por fin, "koe e plannan, koe é tabata busca di realisa, tabata nace di sintimentoenan di mas noble di coerazon humano." Di Inocensio III Johannes von Müller ta bisa: "E tabata un senjor jen di bondad i amabilidad, jen di perseverancia, extraordinariamente sencillo den su modo di bida, ma cabajero mas koe mester pa haci bon." Di Papanan Gregorio IV, Bonifacio VIII, Pio II, Sixto IV, Leo X, Sixto V,—di nan toer, historiador decente i honradonan ta pinta enteramente otro sorto di portret, koe e falsificadó bahonan di historia ta presenta na un público crédulo.

Bien Johannes von Müller tabatin razon, ora el a scirbi Gleim, bisando: "henter historia di Papanan ta dominá ainda pa pasion di partido i presentá di un manera robes pa e observacionnan di polémica di toer dos banda." P'esai ta masjá hustoe lo ke Pertz a bisa: "Mihó defensa di Papanan ta, haci mundoe conoce nan bida." Koe exactitud di e palabra-ai sea mas i mas comprendé, pa honor di verdad i castigoe di calumnia!

Laatste Berichten.

25 Augustus.

PARIJS.— Te Londen had eene internationale bijeenkomst plaats, strekkende om de uitvoer-premiën af te schaffen. De vertegenwoordiger van België vroeg speciaal voorrecht in vergoeding der nadeelen die deze nieuwe bepaling zijn land berokkenen zal. De Minister Goblet onderrichtte den Franschen vertegenwoordiger om zich bij geen overeenkomst aan te sluiten, die niet door de V. S. van N.-Amerika aangenomen zou worden. Salisbury stelde voor eene commissie te benoemen, die de vereenzelviging der wetgeving betreffende de rechten op suiker zou voorbereiden.

ST. PETERSBURG.— De Moskower *Gazette* zegt, dat het bezoek van Keizer Wilhelm II bij den Czaar geen practisch gevolg zal hebben; doordien de Russische belangen bijna altijd tegenstrijdig zijn met die van Duitschland, terwijl zij zeer dikwijls overeenstemmen met die van Frankrijk.

ADVERTENTIEN.

DEN 28 Juli ll. overleed in den ouderdom van 62 jaren, voorzien van de HH. Sacramenten der Stervenden, in het St. Elizabethsgesticht te Arnhem (Nederland), de HoogEerw. Heer **Stephanus Joannes Josephus Nieuwenhuis,** Kanunnik hon. en Pastoor van St. Martin.

Curaçao 22 Aug. 1888.

† H. JOOSTEN.

Bisschop en Apost. Vic. v. Curaçao.